

Työ- ja elinkeinoministeriölle

ASIA: LAUSUNTO HANKINTALAIN KOKONAIKUUDISTUKSEN VALMISTELURYHMÄN MIETINNÖSTÄ

VIITE: LAUSUNTOPYYNTÖ TEM/2221/00.04.01/2013

Kohtuuhintaisen vuokra-asumisen edistäjät ry - KOVA kiittää mahdollisuudesta lausua hankintalain kokonaisuudistuksen valmisteluryhmän mietinnöstä, ja lausuu kunnioittaen seuraavaa. KOVA ottaa lausunnossaan kantaa vain sen jäsentensä toiminnan kannalta keskeisiin kysymyksiin.

Lausunnonantajasta

Kohtuuhintaisen vuokra-asumisen edistäjät ry - KOVA on vuonna 2013 perustettu asuntoalan edunvalvontajärjestö. Sen perustajajäseninä on 9 suurimman kaupungin omistamat vuokralatoyhtiöt. KOValla on nyt 13 jäsenyhteisöä. Niiden pysyvässä omistuksessa on noin 132 000 vuokra-asuntoa, joissa on noin 250 000 ihmisen koti. KOVAN jäsenyhteisöjen asuntomäärä muodostaa noin kolmanneksen kaikista valtion tuella rakennetuista vuokra-asunnoista Suomessa.

KOVA edustaa pitkäjänteisiä, pysyviä ja turvallisia vuokra-asuntojen omistajia ja vuokranantajia. KOVAN jäsenyhteisöt noudattavat toiminnassaan omakustannusperiaatetta, eli niiden tavoitteena ei ole tehdä voittoa. KOVA haluaa koota kohtuuhintaisen vuokra-asumisen toimijat yhden katon alle.

Yhdistyksen jäsenyhteisöt noudattavat tällä hetkellä toiminnassaan lakia julkisista hankinnoista.

Kansalliset kynnsarvot

Työryhmän mietinnössä on esitetty kansallisten kynnsarvojen nostamista lähemmäs EU-kynnsarvoja siten, että tavara- ja palveluhankinnoissa kansallinen kynnsarvo kaksinkertaistetaan 60 000 euroon. KOVA esittää, että myös rakennusurakoiden kansallinen kynnsarvo nostettaisiin 500 000 euroon. Näkemyksemme mukaan 500 000 euroa olisi selkeämpi kynnsarvo, koska mietinnössä esitetään käyttöoikeussopimuksiin 500 000 euroa. Kynnsarvojen euromäärien yksinkertaistaminen helpottaa käytännön työssä niiden soveltamista.

Perusteena nostolle esitämme, että EU-kynnsarvo rakennusurakoiden osalta on 5 186 000 euroa, joka on monikymmenkertainen suhteessa kansalliseen kynnsarvoon. Tavara- ja palveluhankintojen osalta on nyt mietinnössä esitetty että kansallisen kynnsarvo olisi noin alle kolmasosa EU-kynnsarvosta, joka on muiden kuin valtion keskushallinnon osalta 207 000 euroa.

Rakennusurakoiden kansallinen kynnsarvo on siis kohtuuttoman alhainen suhteessa siihen, mikä EU-tasolla on katsottu riittäväksi kynnsarvorajaksi kilpailuttamisvelvollisuuden osalta. Korotus ei rikkoisi

17.6.2015

millään tavoin periaatteita jäsenvaltioiden rajat ylittävän avoimuuden ja syrjimättömyyden osalta rakennusurakoissa, koska EU-kynnysarvot ylittäviinkään hankintoihin ei tarjouksia muista jäsenvaltioista ole käytännössä jätetty.

Pienten hankintojen hankintalain mukainen kilpailutus ja ennen kaikkea mahdolliset valitukset vaativat hankintayksiköltä kohtuuttomasti resursseja suhteessa saatuun hyötyyn.

Hankintayksiköillä on lisäksi käytännössä aina omat sisäiset hankintaohjeet, jotka säätelevät myös alle kynnysarvon jäävien hankintojen kilpailuttamista. Tämän vuoksi pienten hankintojen sääteleminen lain tasolla ei ole tarpeen. Esimerkiksi Espoon Asunnot Oy:n hankintaohjeessa on määritely, että yli 12 000 euron arvoiset hankinnat on lähtökohtaisesti aina kilpailutettava.

Erityisesti rakennusurakoissa valitukset aiheuttavat hankkeiden kohtuutonta viivästymistä ja joskus välttämättömienkin korjausten siirtymistä. Rakennusurakakassa ei voida vastaavalla tavalla kuin tavara- tai palveluhankinnoissa järjestää hankintaa väliaikaisesti, koska kyse on kertasuorituksesta.

Kansalliset hankinnat ja valitusoikeus

KOVA kannattaa mietinnössä esitettyä kansallisten hankintojen sääntelyn keventämistä. Kansallisissa hankinnoissa on tarkoituksenmukaista välttää liian yksityiskohtaista direktiivin mukaista menettelyä, koska hankintojen arvo on usein niin pieni, että kevennetyllä menettelyllä päästään kustannustehokkaampaan lopputulokseen.

KOVA kannattaa mietinnössä ehdotettua valituslupaa jatkovalituksesta markkinaoikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Tämä ei kuitenkaan ole riittävä ratkaisu kohtuuttoman pitkiin valitusaikoihin ja markkinaoikeuden ruuhkautumiseen.

KOVA näkee erityisesti ongelmaksi sen, että laaja valitusoikeus ja pitkä käsittelyaika koskevat myös kansallisia hankintoja. Mietinnössä on esitetty kansallisten hankintojen osalta kevyempää perusteluvelvollisuutta ja muotovaatimuksista luopumista, mutta KOVA ei usko, että vaatimusten keventäminen suoraan vähentää valituksia.

Markkinaoikeuden on tutkittava valitukset siitä huolimatta, että noudatettavat säädökset kevenevät. Lisäksi säädösten keveneminen voi johtaa valituksiin, joissa vedotaan enemmän hankintalain yleisiin periaatteisiin. Markkinaoikeuden työmäärä voi jopa lisääntyä kun yksittäisten säädösten sijaan joudutaan tutkimaan menettelyn periaatteiden mukaisuutta. Hankintayksikön kannalta tämä voi johtaa entistä pidempiin valitusaikoihin ja lisäksi ratkaisujen lopputuloksen ennustettavuuden vaikeutumiseen.

Edellä olevaan perustuen KOVA ehdottaa, että kansallisten hankintojen osalta markkinaoikeudesta tulisi hakea valituslupaa. Markkinaoikeus voisi käsitellä valitusluvut summaarisesti valittajan toimittaman aineiston perusteella pyytämättä erikseen lausuntoja muilta asianosaisilta. Mikäli olisi tarpeen, niin tässä vaiheessa voitaisiin turvata valittajan asema asettamalla väliaikainen täytäntöönpanokielto valituslupan käsittelyn ajaksi. Nopealla summaarisella käsittelyllä saataisiin valikoitua varsinaiseen käsittelyyn ne tapaukset, joissa perusteet vaikuttavat olevan riittävät hankintapäätöksen kumoamiseen. Ne tapaukset, joissa jotain muotovirhettä mahdollisesti on rikottu, mutta se ei kuitenkaan ole peruste hankintapäätöksen kumoamiselle, voitaisiin valituslupamenettelyllä jättää tarkemmin tutkimatta.

Tämä mahdollistaisi markkinaoikeuden resurssien käyttämisen entistä paremmin laajoihin ja hankinta-arvoltaan merkityksellisiin EU-kynnysarvot ylittäviin tapauksiin. Kuitenkin mahdollisuus myös kansallisten hankintojen käsittelyyn säilytettäisiin silloin kun tarve on. Lisäksi hankintaoikaisu jäisi edelleen käytettäväksi kevyeksi ja nopeaksi oikaisumenettelyksi.

17.6.2015

Selvityksessä vuodelta 2011 (Hankintaprosessin virheet markkinaoikeuden käytännössä 07/2010–06/2011) todetaan, että kansallisissa hankinnoissa yleisimmät virheet ovat olleet tarjouspyynnössä vertailuperusteiden esittäminen ja vertailuperusteiden erottaminen soveltuvuusvaatimuksista ja toisaalta hankintapäätöksen perustelu.

Mietinnössä ehdotetaan, että kansallisten hankintojen osalta nimenomaan näiden kohtien sääntelyä kevennettäisiin. Näin ollen markkinaoikeuden hankintapäätöksen kumoavat tuomiot koskisivat lähinnä vakavia rikkomuksia kuten perusteetonta suorahankintaa. Suorahankinnan osalta mietinnössä ehdotetaan etukäteistä ilmoitusmahdollisuutta myös kansallisten hankintojen osalta, mikä voi vähentää myös näiden tutkintatarvetta markkinaoikeudessa. KOVA pitää näitä ehdotuksia hyvinä.

KOVAn mielestä markkinaoikeuden prosessi valituslupien osalta voisi olla samanlainen kuin tällä hetkellä on puitejärjestelyn sisäisissä minikilpailutuksissa, joissa täytyy hakea valituslupa.

Muita asioita

KOVA kannattaa sidosyksiköiden osalta mietinnössä esitettyä tarkennusta, jonka mukaan myös sidosyksikkö voisi ostaa kilpailuttamatta palveluja omistajaltaan ja että konsernin sisäiset sidosyksiköt voivat ostaa kilpailuttamatta palveluita toisiltaan. Tämä ei millään tavalla aiheuta häiriötä markkinoilla tai rajoita kilpailua, koska palvelut on tarkoitettu tuotettavaksi sisäisesti, vaikka toiminnot onkin järjestetty yhtiömuotoon.

Edellä olevaan liittyen KOVA kuitenkin esittää valmisteluasiakirjoihin muutettavaksi sitä, että sidosyksikön ulosmyynnin tulisi olla direktiivin mukainen enintään 20 % ja että se koskee ainoastaan konsernin ulkopuolista myyntiä, ei esimerkiksi toiselle omistajan sidosyksikölle myyntiä. Nyt mietinnössä on esitetty, että toiminnasta määrättyä osaa on harjoitettava niiden hankintayksiköiden kanssa, joiden määräysvallassa sidosyksikkö on. Mikäli sääntö koskee ainoastaan omistajaa, on se ristiriidassa toisen linjauksen kanssa, että palveluita voisi kuitenkin ostaa kilpailuttamatta myös konsernin sisäisesti, esimerkiksi toiselta tytäryhtiöltä.

Helsingissä 17.6.2015,

Kohtuuhintaisen vuokra-asumisen edistäjät ry - KOVA

Jouni Parkkonen
Toiminnanjohtaja

Lisätietoja: Toiminnanjohtaja Jouni Parkkonen, KOVA, gsm. 040 593 3338, jouni.parkkonen@kuntaliitto.fi

Lakimies Tiia Lehtikainen, Helsingin kaupungin asunnot Oy, puh. 020 764 0402,
tiia.lehtikainen@hekaoy.fi

